

การประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของ
โรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา
อุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST

The Project Assessment for Moral Development of Student by
Buddhist Oriented School of Ban Nongnahai Nonsa-ard School Under
the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 1 by Using
the CIPPIEST Model

พินิจ สุขใจ¹

Pinit Sukjai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด 2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโครงการ ผู้ดำเนินโครงการ และผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 161 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมมี 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถาม 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 ฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 และ 2) แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมินโครงการผ่านเกณฑ์ทุกด้าน โดยกลุ่มผู้บริหารโครงการและผู้ดำเนินโครงการ ประเมินโครงการผ่านเกณฑ์ทุกด้าน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ ส่วนกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ประเมินโครงการผ่านเกณฑ์ทุกด้าน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ และ 2. แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 คือ ควรกำหนดวัตถุประสงค์และระยะเวลาของโครงการอย่างเหมาะสม จัดอบรมให้ครูมีความรู้และความสามารถในการดำเนินโครงการ สรุปรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ส่งเสริมกิจกรรมให้นักเรียนนำหลักธรรมมาเป็นฐานในการคิด ยกระดับคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทาง

Received: 2022-07-21 Revised: 2022-08-14 Accepted: 2022-08-22

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 The Director Ban Nongnahai Nonsa-ard School Under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 1. Corresponding Author e-mail: Phinitps@hotmail.com

โรงเรียนวิถิพุทธของนักเรียนให้สูงขึ้น ทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรม
สวดมนต์ ฟังธรรมเป็นประจำ และจัดป้ายนิเทศเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งใน
โรงเรียนและนอกโรงเรียน

คำสำคัญ (Keywords): การประเมินโครงการ; คุณธรรมของผู้เรียน; โรงเรียนวิถิพุทธ; รูปแบบ
CIPPIEST

Abstract

The objectives of this research were 1. To assess the project of moral development for the students by the method of Buddhist oriented school for Ban Nongnahai Nonsa-ard School and 2. To study the guidelines for support and developing the morality of students by the method of Buddhist oriented school for ban Ban Nongnahai Nonsa-ard School. This research was mixed by collecting the quantitative and qualitative data from 3 groups as the administrators, project manager and participants for 169 persons. The instruments using for collecting included 2 groups as 1) questionnaires for 2 volumes such as volume 1 with the reliability of 0.86 and volume 2 with the reliability of 0.89 and 2) the interview. The analysis of data includes mean, standard deviation and analysis of content. The results of findings were as follows: 1. For overall of the results on project assessment were passed the criteria for all aspects and were appropriate in high level. There was found that the aspect with the highest level was the process. But, the participants were passed the criteria for all aspects and were appropriate in high level and the aspect with the highest level was the knowledge transferring and 2. The guidelines on support and development the morality of the students by the method of Buddhist Oriented School for Ban Nongnahai Nonsa-ard School Under the Office of Udon Thani Primary Education Service Area 1 were as follows: There would be on limit the objectives and appropriate time for the project, performance on training for knowledge and ability of teachers for project operation, conclusion and report the results of operation for each activity, support the students' activates for bringing the Buddhist doctrine for thinking' base, improving the virtue of the students on the method of Buddhist Oriented School, making the confidence from the school for the concerning people, performance on activity of praying, regular listening the Buddhist sermon and performance of information sign for conveying the Buddhist doctrine in the school and out of school.

Keywords: The Project Assessment; The Morallity of Student; The Buddhist Oriented School; The Model CIPPIEST.

บทนำ (Introduction)

สถานศึกษาถือว่ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาคำสั่ง และปลูกฝังค่านิยม ทักษะคติความเชื่อต่างๆ แก่นักเรียนและเยาวชน โดยครุมีภาระหน้าที่ในการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนหรือกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ โดยเน้นทางด้านพุทธิศึกษา เป็นการให้ความรู้ในเนื้อหาวิชาต่างๆ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2545 ณ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต นายชัยอนันต์ สมุทรวณิช เสนอให้มีการนำหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนามาบูรณาการการบริหารจัดการในโรงเรียนซึ่งที่ประชุมเห็นชอบกระทรวงศึกษาธิการ จึงเริ่มรับสมัครโรงเรียนที่สนใจ และจัดให้มีการประชุมเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนได้เข้าใจแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงให้มี “ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ” ในทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557)

โรงเรียนวิถีพุทธจึงเกิดขึ้นเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิถีการปรับวิธีคิด ปรับวิธีการสอน เป็นการจัดวิธีการจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เห็นผลที่เป็น รูปธรรมอย่างชัดเจน เพราะขาดการเรียนรู้หรือศึกษาปัญหาอย่างบูรณาการแบบรอบด้าน และการพัฒนาอย่างไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นการที่จะสร้างความกลมกลืนให้กับวิถีชีวิตของสังคมไทย โดยผ่านการปฏิรูปการศึกษานั้นต้องใช้เวลา และวิธีการที่สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติในวิถีชีวิตจริงๆ หรือ วิถีธรรมทางพระพุทธศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมของสังคมไทยด้วย เพราะประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาตามหลักการปฏิบัติหรือหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา แล้ว การจัดการศึกษาโรงเรียนแบบวิถีพุทธ ที่เริ่มต้นพัฒนาจากการกิน อยู่ ดู ฟังเป็น ตามหลักไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา จึงสร้างความมั่นใจได้ว่า โรงเรียนวิถีพุทธ เป็นการ เริ่มต้นปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง ดังที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ ได้กล่าวไว้ว่า “การปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับรากฐานของสังคมไทยอย่างไม่มีครั้งใดที่ตรงเหมือนครั้งนี้แล้ว” นั่นคือการยึดหลัก ไตรสิกขาเป็นหลักการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาแบบโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อพัฒนามนุษย์สู่ชีวิตที่ สมบูรณ์ โดยอาศัยแนวคิด บวร คือ ผู้ปกครองนักเรียน คณะพระสงฆ์ และผู้บริหาร ครูอาจารย์ใน โรงเรียน หรือ บ้าน วัด และโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบร่วมกัน จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งการเกิดขึ้นของโรงเรียนวิถีพุทธเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย การปฏิรูปการศึกษาของไทยเริ่มต้นจากแนวความคิดของนักศึกษามานานแล้ว แต่การขับเคลื่อนยังไม่พร้อมกันถึงเป็นกระบวนการทั้งประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นจุดขับเคลื่อนกันทั้งประเทศ คือ กฎหมายเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอยู่ในขณะนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

มาตรา 8 กล่าวถึงหลักในการศึกษาไว้ว่า (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (พระณพัฒนภรณ์ แสงวงศ์, 2559)

“โรงเรียนวิถีพุทธ” จึงเป็นหนึ่งในแนวคิดโรงเรียนรูปแบบใหม่ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา โดยอาศัย แนวคิด บวร ซึ่งเป็นแนวคิดในการรวมตัวกันของบ้าน วัด และโรงเรียน บ้านคือผู้ปกครอง นักเรียน วัดคือ พระสงฆ์ โรงเรียนคือคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ในโรงเรียน รวมตัวกันบริหารจัดการ การศึกษา และเข้ามามีส่วนร่วมที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือนักเรียนในโรงเรียน และเป็นที่ถูกจับตามองกันว่า การจัดการศึกษาโรงเรียนด้วยหลักพุทธธรรม จะเป็นส่วนในการที่จะแก้ไขปัญหา ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้มากน้อยแค่ไหนเพียงไร ในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีจุดเน้นพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟังเป็น” คือ มีปัญญาเข้าใจในทางคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

ในฐานะที่โรงเรียนบ้านหนองนาโฮโนนสะอาด สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้ดำเนินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ และได้รับรางวัลโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ รุ่นที่ 11 ประจำปี 2563 โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2563 จึงมีความจำเป็นต้องประเมินเพื่อให้ได้ผลชัดเจนว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใดมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินโครงการ ซึ่งจะประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาโฮโนนสะอาด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาโฮโนนสะอาด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
การวิจัยครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้
- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1.1 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด/ผู้บริหารโครงการ จำนวน 5 คน

1.1.2 กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด จำนวน 18 คน

1.1.3 กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด จำนวน 227 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด/ผู้บริหารโครงการ จำนวน 4 คน ผู้ดำเนินโครงการ จำนวน 17 คน ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 140 คน รวม 130 คน โดยคำนวณ จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของประชากร

1.3 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการ เลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการ ตลอดทุกกิจกรรม และเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด/ผู้บริหารโครงการ จำนวน 1 คน กลุ่มผู้ดำเนินโครงการ จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 คน รวม 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

2.1.1 แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารและผู้ดำเนินโครงการ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืน และการประเมินการถ่ายทอดความรู้ของโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.1.2 แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืน และการประเมินการถ่ายทอดความรู้ ของโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหาร ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎีมาสร้างเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ด้าน และใช้ตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมิน มากำหนดเป็นข้อคำถามของแบบสอบถาม

3.1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมประเด็นที่จะศึกษา

3.1.3 ตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อรายการกับตัวบ่งชี้ของเกณฑ์การประเมิน และคำนิยามศัพท์ของการประเมินครั้งนี้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC = Index of Items Objective Congruence) พิจารณาความเหมาะสมจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป จึงถือว่า แบบสอบถามนั้นมีความเที่ยงตรง สามารถนำไปสอบถามได้ ซึ่งจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบเครื่องมือประเมิน พบว่า แบบสอบถามฉบับที่ 1 มีข้อคำถาม จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 1.00 และแบบสอบถามฉบับที่ 2 มีข้อคำถาม จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 1.00

3.1.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มผู้บริหาร ดำเนินโครงการและผู้ร่วมโครงการที่ไม่ใช่วิธีการที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับจากการทดลองใช้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอัลฟา (α - Coefficient Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏผลคุณภาพเครื่องมือ คือ แบบสอบถามฉบับที่ 1 กลุ่มผู้บริหารและผู้ดำเนินโครงการ มีค่าความเชื่อมั่น 0.86 และแบบสอบถามฉบับที่ 2 กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ มีค่าความเชื่อมั่น 0.89

3.2 แบบสัมภาษณ์

3.2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างแล้วไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจคุณภาพ ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมประเด็นที่จะปรึกษา

3.2.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบจนสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามที่เราได้ระบุไว้ และรับคืนด้วยตนเอง โดยได้รับคืน จำนวน 161 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 คน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเองตามเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูล 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายโยงความรู้ ของโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลผลระดับคะแนนเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1997) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง โครงการมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

พร้อมทั้งประเมินทุกด้าน และทุกรายการตามเกณฑ์การตัดสินที่กำหนดไว้ คือ ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ จึงใช้การสัมภาษณ์และตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation) จากบุคคล 3 ฝ่าย คือ กลุ่มผู้บริหาร ผู้ดำเนินโครงการ และผู้เข้าร่วม โครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอัลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาโฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST ของกลุ่มที่ 1 ผู้บริหารและผู้ดำเนินโครงการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาโฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้บริหารและดำเนินโครงการ

องค์ประกอบการประเมิน	ผู้บริหารและผู้ดำเนินโครงการ (n = 21)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านบริบท	4.09	0.29	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.05	0.17	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.12	0.31	มาก
4. ด้านผลผลิต	4.01	0.16	มาก
5. ด้านผลกระทบ	4.07	0.33	มาก
6. ด้านประสิทธิผล	4.00	0.15	มาก
7. ด้านความยั่งยืน	4.06	0.34	มาก
8. ด้านการถ่ายทอดความรู้	4.03	0.16	มาก
รวม	4.05	0.09	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้บริหารและดำเนินโครงการรวมทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา คือ ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.09$) ด้านผลกระทบ ($\bar{X} = 4.07$) ด้านความยั่งยืน ($\bar{X} = 4.06$) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.05$) ด้านการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 4.03$) และด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.00$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินการประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST ของกลุ่มที่ 2 ผู้เข้าร่วมโครงการแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ผู้เข้าร่วมโครงการ (n = 140)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านบริบท	4.08	0.29	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.07	0.18	มาก
3. ด้านกระบวนการ	4.13	0.29	มาก
4. ด้านผลผลิต	4.03	0.14	มาก
5. ด้านผลกระทบ	3.89	0.36	มาก
6. ด้านประสิทธิผล	4.01	0.17	มาก
7. ด้านความยั่งยืน	3.96	0.32	มาก
8. ด้านการถ่ายทอดความรู้	4.17	0.22	มาก
รวม	4.05	0.11	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการถ่ายโยงความรู้ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.13$) ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.08$) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.07$) ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.03$) ด้านประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.01$) และด้านความยั่งยืน ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านผลกระทบ ($\bar{X} = 3.89$)

3. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ผลจากสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการ ผู้ดำเนินโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ข้อสรุปแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 คือ ควรกำหนดวัตถุประสงค์และระยะเวลาของโครงการอย่างเหมาะสม จัดอบรมให้ครูมีความรู้และความสามารถในการดำเนินโครงการ สรุปรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ส่งเสริมกิจกรรมให้นักเรียนนำหลักธรรมมาเป็นฐานในการคิด ยกย่องคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียนให้สูงขึ้น ทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมสวดมนต์ ฟังธรรมเป็นประจำ และจัดป้ายนิเทศเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้บริหารและดำเนินโครงการรวมทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก โรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด ผู้บริหารและผู้ดำเนินโครงการเข้าใจในแผนการจัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธทุกกิจกรรม และกิจกรรมที่จัดขึ้นตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป็นไปตามแผนการดำเนินงานกำหนดไว้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของโครงการและมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธิกา สุขะวิหะ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบัณชิตยราชวรวิหาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สำหรับผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก สามลำดับแรก ปรากฏว่า ด้านกระบวนการ อยู่ในลำดับแรก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสิริสัมพันธ์ คำนุ่น (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนวิถี

พุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีและถ่ายทอดความรู้หลักพุทธธรรมหรือหลักไตรสิกขาต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้ โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาสู่ชุมชนได้ และจัดป้ายนิเทศเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมวีกา สุขะวิฑะ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบัณฑิตยราษฎร์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สำหรับนักเรียนโดยรวมและรายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสิริสัมพันธ์ ดำนุ่น (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ อยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 คือ ควรกำหนดวัตถุประสงค์และระยะเวลาของโครงการอย่างเหมาะสม จัดอบรมให้ครูมีความรู้และความสามารถในการดำเนินโครงการ สรุปรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ส่งเสริมกิจกรรมให้นักเรียนนำหลักธรรมมาเป็นฐานในการคิด ยกย่องคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียนให้สูงขึ้น ทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมสวดมนต์ ฟังธรรมเป็นประจำ และจัดป้ายนิเทศเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวดี ชุตินพงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารงานของโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธ ภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ด้านที่มีการบริหารงานของโรงเรียนสูงสุด คือ ด้านเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธ และชุมชน และด้านที่มีการบริหารงานของโรงเรียนต่ำสุด คือ ด้านบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ 2. แนวการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท ได้แก่ 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ มีการจัดประชุมครู เพื่อให้ครูร่วมกันเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ 2.2 ด้านการจัดวิถีพุทธสู่การเรียนรู้มีผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมพัฒนาเทคนิคและ

วิธีการวัดประเมินผล ด้านการเรียนรู้ต่างๆ แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้คำแนะนำการดำเนินงาน และกำกับ ติดตามการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

2.3 ด้านกิจกรรมเสนอแนะ การพัฒนา มีการเสนอขออนุมัติการจัดกิจกรรมพิจารณาอาหารในที่ประชุม มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้คณะครูทราบถึงแนวทางการปฏิบัติกิจกรรม และ ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

2.4 ผู้บริหารจัดประชุมบุคลากร และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มี ส่วนร่วมเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ

2.5 ด้านการก่อกลุ่สัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธ ผู้บริหารจัดประชุมบุคลากร เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการการดำเนินงาน ประสานความร่วมมือ ซึ่งสถานศึกษามีการประสานงานจัดกิจกรรมทางศาสนา และประเพณี โดยมีวัด และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และทางสถานศึกษามีการกำหนดชั่วโมงกิจกรรมเพื่อ สังคมและสาธารณะประโยชน์ในหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณพัฒนภรณ์ แสงวงศ์ (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านกายภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญ ด้านพระพุทธศาสนาน้อย ขาดการสนับสนุนงบประมาณ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกไม่เอื้อต่อการ จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา (2) ด้านการเรียนการสอน พบว่า บุคลากร ไม่มีความรู้ ความเข้าใจใน พระพุทธศาสนา และขาดการ บูรณาการพุทธศาสนาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (3) ด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนให้ความสนใจวิทยาการสมัยใหม่มากกว่า และ ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี (4) ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีเวลาส่งเสริม วิถีพุทธ และขาดความร่วมมือจากครู นักเรียน และชุมชน (5) ด้านกิจกรรมประจำวันพระ พบว่า โรงเรียน จัดกิจกรรมประจำวันพระน้อยเกินไป และขาดการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้บริหารและดำเนินโครงการ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านประสิทธิผล ดังนั้น ควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมของโครงการให้สามารถยกระดับคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ กระตุ้นครูให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียนให้สูงขึ้น

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านผลกระทบ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมของโครงการควรมุ่งพัฒนานักเรียนให้เห็นคุณค่าใน

การรักษา และสืบทอดพระพุทธศาสนา ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร และเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เปิกบาน

2.3 แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 คือ ควรกำหนดวัตถุประสงค์และระยะเวลาของโครงการอย่างเหมาะสม จัดอบรมให้ครูมีความรู้และความสามารถในการดำเนินโครงการ สรุปรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ส่งเสริมกิจกรรมให้นักเรียนนำหลักธรรมมาเป็นฐานในการคิด ยกย่องคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียนให้สูงขึ้น ทำให้โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมสวดมนต์ ฟังธรรมเป็นประจำ และจัดป้ายนิเทศเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST ในด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 ควรศึกษาวิจัยโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านหนองนาไฮโนนสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภา.

จิรวดี ชูติพงศ์. (2562). แนวทางการบริหารงานของโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

พระมหาสิริสัมพันธ์ ดำนุ่น. (2564). การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

พระณพัฒนกรณ์ แสงวงศ์. (2559). แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เมวิกา สุขะวิหะ. (2560). การประเมินโครงการการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบัณฑิตยราษฎร์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ประถมศึกษาระยะของ เขต 1. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2557). *โรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Best, J. W. (1997). *Research in Education*. (3rd ed.). Englewood Cliffs N.J.:
Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research
Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.